

Ocena rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Hap, uczestniczki studiów doktoranckich w Katedrze i Klinice Nefrologii i Medycyny Transplantacyjnej pt. „Ocena fenotypowych czynników ryzyka rozwoju cukrzycy poprzyszczepowej u biorców przeszczepu nerki”

Cukrzyca potransplantacyjna (NODAT), stwierdzana najczęściej w ciągu pierwszych 12 miesięcy nawet u 30% biorców przeszczepu nerki, stanowi jeden z istotniejszych problemów/powikłań obserwowanych po przeszczepie narządu. Powikłanie to jest nie tylko istotnym czynnikiem zwiększającym koszty leczenia, ale również związane jest z pogorszeniem jakości życia i zwiększoną śmiertelnością w tej jakże specyficznej grupie chorych. Poza wpływem farmakoterapii, dodatkowym czynnikiem zwiększającym ryzyko wystąpienia cukrzycy u chorych po przeszczepie nerki jest przyrost masy ciała - nadwagę i/lub otyłość stwierdza się u ponad połowy biorców przeszczepu.

Dlatego za bardzo trafny należy uznać wybór tematu rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Hap, która podjęła próbę określenia stopnia narażenia biorcy na wystąpienie cukrzycy potransplantacyjnej w oparciu o fenotypowe czynniki ryzyka tego powikłania oraz ocenę związku pomiędzy tymi czynnikami a wydolnością organizmu, czynnością nerki przeszczepionej oraz wynikami badań podstawowych.

Przedstawiona do oceny rozprawa składa się z trzech opublikowanych i spójnych tematycznie prac, opatrzonych odpowiednim komentarzem w postaci wstępu, założeń i celu pracy, streszczenia i podsumowania. Prace zostały opublikowane w roku 2015, 2018 i 2019.

Doktorantka jest pierwszym autorem we wszystkich artykułach. Przedstawiła również oświadczenia wszystkich współautorów, na podstawie których można wnioskować o wiodącym wkładzie mgr Hap w opracowanie koncepcji, zebranie materiału oraz opracowanie i interpretację wyników poszczególnych prac.

W pracy nr 1 (artykuł poglądowy), pt. „Phenotypic risk factors for new-onset diabetes mellitus [NODAT] in renal transplant patients” (Post. Hig. Med. Dośw. 2014; 68: 1347-1361) Doktorantka, wraz z zespołem badaczy, opisała fenotypowe czynniki ryzyka rozwoju cukrzycy poprzyszczepowej u biorców przeszczepu nerki, które mogą być pomocne do oceny skali zagrożenia cukrzycą poprzyszczepową oraz wykrywania NODAT. Autorka zwróciła uwagę na modyfikowalne czynniki ryzyka, wczesne wykrywanie zaburzeń gospodarki węglowodanowej oraz opisała możliwości edukacji pacjentów

W pracy nr 2 (praca oryginalna), pt. „Pretransplantation oral glucose tolerance test can prevent posttransplant diabetes mellitus after renal transplantation: preliminary study” (Transplant. Proc. 2018; 5-(6): 1776-1780) Doktorantka oceniała korzyści z wykonania OGTT u chorych dializowanych oczekujących na przeszczep nerki jako narzędzia predykcyjnego występowania NODAT. Mgr Hap i współbadacze stwierdzili zaburzenia u 31 z 80 chorych (odpowiednio: 5 przypadków IFG/IGT, 18 przypadków IGT oraz 8 przypadków IFG). Po roku po przeszczepie nerki NODAT potwierdzono u 11 chorych. Autorzy konkludują, że wczesna interwencja po wykryciu stanu przedcukrzycowego może hamować rozwój NODAT.

W pracy nr 3 (praca oryginalna), pt. „Are females more prone than males to become obese after kidney transplantation?” (Ann. Transplant. 2019; 24: 57-61) Autorzy ocenili częstość występowania nadwagi i otyłości u 62 biorców przeszczepu nerki. Celem powyższej pracy była ocena zależności między płcią a profilem BMI przed i po przeszczepie. Co prawda przyrost masy ciała obserwowano u obu płci, to jednak w grupie kobiet był on częstszy, zarówno przed jak i po przeszczepie. Do czynników potencjalnie mogących odgrywać rolę w zwiększaniu masy ciała Autorzy zaliczyli wiek w momencie wykonania przeszczepu, wartość BMI przed przeszczepem, czas dializoterapii, stany przedcukrzycowe oraz wystąpienie NODAT. Jednak w przypadku żadnego z nich takiego wpływu nie wykazano.

Uwagi recenzenta

Większość przedstawionego materiału została oceniona przez recenzentów odpowiednich czasopism naukowych. Dlatego rozprawa nie pozostawia wiele miejsca na dodatkowe uwagi. Pozostają banalne spostrzeżenia czynione z obowiązku recenzenta:

1. Purysta językowy wolałby, aby używać określenia „chorzy na cukrzycę” w miejsce „chorzy z cukrzycą”, a zwrot „wzrost masy ciała” zastąpić „zwiększenia masy ciała” (m.in. str. 27 wiersz 5 i 6).
2. Wnioski, chociaż słuszne, niekoniecznie idealnie wpisują się w temat pracy, tj. ocenę fenotypowych czynników ryzyka rozwoju NODAT.
3. Nie do końca zgadzam się z twierdzeniem, że wykrycie stanu przedcukrzycowego u chorych oczekujących na przeszczep może zapobiec wystąpieniu NODAT.
4. Trudno również uznać przyrost masy ciała u chorych po przeszczepie za wniosek z pracy, uznałbym go raczej za „rezultat obserwacji”.

Powyższe uwagi w żadnym stopniu nie wpływają na merytoryczną ocenę pracy.

Podsumowanie

Podsumowując swoją opinię stwierdzam, że przedstawiona rozprawa mgr Katarzyny Hap jest jej oryginalnym osiągnięciem i stanowi wkład do aktualnej dyskusji na temat rozwoju cukrzycy poprzszcypowej. W trzech analizowanych pracach autorzy, przy wiodącym udziale Doktorantki, przeanalizowali 142 chorych. Analizę licznych klinicznych i biochemicznych parametrów przeprowadzono za pomocą adekwatnych metod statystycznych, a uzyskane wnioski zostały oparte na wynikach własnych badań. Doktorantka wykazała się dobrą znajomością tematu oraz zdolnością syntetycznego ujmowania złożonych problemów klinicznych. W trzech przedstawionych pracach udowodniła także swoją umiejętność krytycznego dyskusowania uzyskanych wyników.

Przedstawiona rozprawa spełnia wszystkie wymogi formalne. Dlatego mam zaszczyt przedstawić Wysokiej Radzie Wydziału Lekarskiego UM we Wrocławiu

wniosek o dopuszczenie mgr Katarzyny Hap do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z poważaniem

Prof. dr hab. n. med. Michał Holecki
SPECJALISTA CHOROŃ WEWNĘTRZNYCH
NEFROLOG, DIABETOLOG
2568308